

YÖN

HAFTALIK GAZETE

SOSYALİST
KÜLTÜR
DERNEĞİ
KURULDU

Anayasaya
Aykırı
Kanunlar
Fikir
Hürriyetini
Boğuyor!

Fikir suçlusuna
KELEPÇE

BU SAYIDA

Türk
Sosyalizminin
İlkeleri

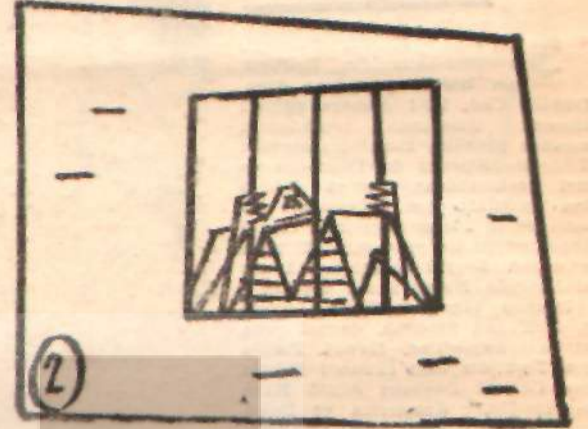
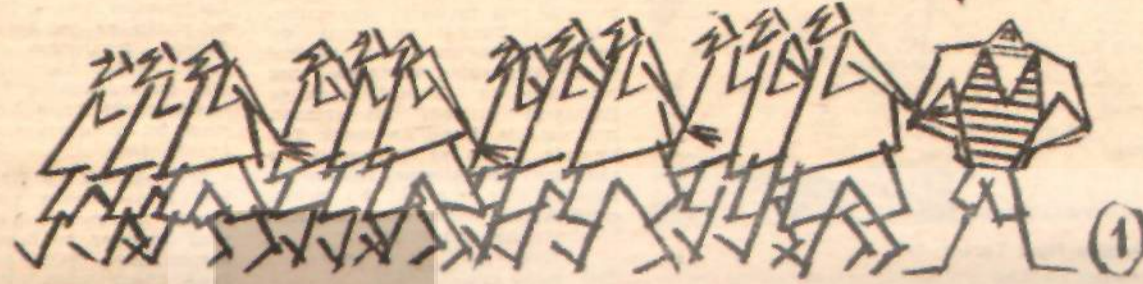

Yazan:

Şevket Süreyya AYDEMİR

AVŞAR TİMUÇİN ve Doç. ADNAN BENK

IYRHAN

BAKIŞ

DEVEKUŞU POLİTİKASI

Mutlu azınlık
demokrasisi

Yüz küsur yıllık çabamızın adı hürriyet ve hukuk devleti mücadelesidir. Ama bir türlü memleket. Bütün ülkelerin daha Onsekizinci yüzyılda eriştiği hürriyetlere kavuşamamıştır. Hele sosyal konuların tartışılması bakımından, çok partili hayat devresinde, tek parti yıllarına nazaran çok daha müsamahasız davranılmıştır!

Şimdi dörtbaşı mأمur bir hürriyet anayasası var. Ama Anayasaya aykırı kanunlar hâlâ yerinde durur ve sosyal fikirleri boğacak yönde işler. O kadar ki de Gaulle Fransanın San'at ve Edebiyat Genel Müdürü tarafından kaleme alınmış bir kitaptan yapılan tercümeler, memleketimizde Üniversite hocalarına, 7,5 ilâ 15 yıl sürecek bir hapis hane yolunu açar. Sanmıyoruz ki faşist İspanyada durum daha ağır olsun!

Savcılara ve hâkimlere söylenecek bir şey yok. «Kanun bu, uyguluyoruz» diyebilirler. Gerçekten, 141 ve 142. nci maddeler, komünizmle mücadele bahanesiyle, en mâsum sosyal tenkitleri ağır şekilde cezalandıracak niteliktedir. Bölükbaşı, Faik Ahmet Barutçu, Halil Özyörük, Prof. Faruk Erem, Prof. Celikbaş, Prof. Necip Bilge, Cezmi Türk, Kâmil Boran, Behzat Bilgin gibi kimselerin, Menderes devrinde Meclis kürsüsünden belirttikleri üzere, 141 ve 142. nci maddeler, bugünkü haliyle korkunçtur. Bütün bunlarla rağmen, açık rejim ve demokrasi şampiyonluğunu kimseye vermek istemiyen bir iktidarın mevcudiyeti, memleketimize hâs bir garabet olsa gerektir.

İktidar, «Adaletle karışamayız» gerekçesinin sağladığı gönül rahatlığı içinde, sanki kanunları başkaları «yaparmış» gibi, hâlâ açık rejim ve hürriyet nutukları atabilmektedir. Koçeroların ilâhlaştırıldığı bir ortamda, fikir suçularının mahkûm olmadan tevkiflerini önliyen bir kanun teklifi yapan yok. Hele korkunç 141. ve 142. nci maddelerin bir hukuk devletine yakışacak şekilde düzeltilmesini isteyenlerin miktarı, parmakla gösterilecek kadar az. Dün olduğu gibi, bugün de iktidarların hürriyet ve demokrasi aşkı, mutlu azınlığın huzur ve rahatının kaçtığı noktada bitiyor.

Peki ya üniversiteler ve büyük çoğun-

luğuyla basın? Zavallı Menderes'in imai ettiği büyük hürriyet kahramanları şimdi neredeler? Diktatör denilen Menderes devrinde 141. ve 142. nci maddelere veyan sını eden Prof. Celikbaş, Prof. Faruk Erem, Prof. Necip Bilge neden susarlar? Hürriyet savaşçısı Prof. Fevziçoğlu ne yapar?

1960 tan önce:

«Türkiyede hürriyet hareketi geç başlamış, başladıktan sonra da ne yazık ki çok sendeliyerek, duraklıyarak ilerlemiştir. Tanzimattan 116 yıl sonra ve hâlen programında (İlimin, san'atın ve hertürlü fikir faaliyetlerinin siyasi ve idari müdahalelerden uzak kalmasını demokrasinin değişmez bir esası olarak kabul ediyorum) diye yazılı bulunan bir siyasi parti iktidarda bulunduğu bir sırada, hürriyet ve gerçek demokrasiye doğru hızla yol almaktaydık. Bunu sağlamak için devlet adamı, mebusu, gazetecisi, hâkimi, idarecisi, üniversitesi ile bu memleketin vicdan taşıyan bütün aydınları kendilerine düşeni yapmalıydılar.» diyen dünkü Forumcu Fevziçoğlunun acaba vicdanı rahat mı? Yoksa dünkü hürriyet savaşları, bir mutlu azınlık demokrasisinin mi sözcüleriydiler? Yeni anayasanın getirdiği hürriyet ve sosyal adalet ilkeleri kocaman bir valandan mı ibaret?

Çok hizipli
tek parti

Sosyal ve ekonomik görüşler karşısında gösterilen bu korkudan zarar gören sadece memleketidir. Satıştaki kısır sen ben çekişmeleri ve atnasyon tenkitleriyle, bu dertli memleketin çetin davaları çözülmez. 27 Mayıs, sosyal ve ekonomik düşüncenin boğulması yüzünden, büyük bir boşluk içinde kaldı. 27 Mayıs, bu fikri boşluk mahvetti. Bugünkü sosyal düşüncüyü susturma çabası da, yarınki Türkiyeyi kurma davasını güçleştircektir. Bir mutlu azınlık, memleket dâvalarını çözemediği gibi, çözme yollarını da kapamaya çalışmaktadır.

Sayın Nâdir Nadi'nin şu sözleri ibretle okunmaya değer:

«Memleketimiz dâvalarının çözülmesi için o dâvalar üzerine açık yürekle eğilmek, doğru ya da yanlış, düşündüklerimizi korkusuzca belirtmek, bunu yaparken de dünya sorunlarına dair dünyada sözü geçen tanınmış bilim, felsefe ve san-

at adamları ne düşünmüyor, öğrenmek gerektiğini kabul etmeyiz. Hür dünya ile ilişkisini böylesine kesen söz ve yazı hürriyetini böylesine kırsan bir ortamda ekonomik ve sosyal dâvalara çözüm yolu bulunamayacağına, tersine, bu dâvaların biz gündem güne daha tehlikeli çukurlara sürükleyeceğini aklımıza getirmeyiz.

Biz Atatürk devrimlerini baltalama hürriyetini demokrasi sandık. Çok partili açık rejim dedğimiz de aslında çok hizipli tek parti rejiminden başka bir şey değildir. Bunun aksini söylemekle kimseyi kandıramayız. Bari boş yere kendimizi aldatıp durmayalım!»

Sosyal uyanış
durdurulamaz

Ama ne olacak? Fikir hürriyetini istediğiniz kadar kısın, sosyal tenkitleri istediğiniz kadar boğmaya çalışın, netice değişmez. Güçlükler artar, fakat bu, statükocu politikanın yakın bir gelecekte illâsını önlemez.

Bir noktayı iyice anlamak lâzım: Türkiye, artık eski Türkiye değildir. İkinci Dünya Harbindenberi çok yol aldık.

15-20 yıl önce, sosyal tenkitleri önleyerek, Türkiyeyi rahatça idare etmek belki mümkündü: Kütleler, yeteri kadar uyanmamıştı. Genel oy yoktu. Dış dünya yavaş kapalıydı. Nüfus artışı ve şehirleşme temposu yavaştı. Ekime elverişli bol toprak vardı. Durum, İkinci Dünya Savaşından sonra hızla değişmiş, Türkiye, politik, sosyal ve ekonomik bir ihtilâl devresine girmiştir. Genel oy, halk kütlelerinin az çok uyanışı ve iktidarlardan hizmet istemeyi öğrenmesini sağlayarak, siyasi alanda başlı başına bir ihtilâl olmuştur. Dış âlemlerle temasların artması, memleketteki uyanışı hızlandırmıştır. Bu uyanış devresinde, hızlı nüfus artışı ve ekime elverişli toprakların tükenişi gibi meselelerin çözümü, sosyal ve ekonomik alanlarda, çok köklü değişikliklerin yapılmasını zarurî kılmaktadır.

Bu şartlar altında, sosyal ve ekonomik tenkitler, ne kadar kısırsın kısırsın, statükocu politika çökmeye mahkûmdur. 1950 - 55 devresinde, olağanüstü şartlar dolayısıyla elde edilen büyük başarıların sağladığı prestije rağmen, Menderes dahi, olayların tazyikine 5 yıldan fazla dayanamadı. Bugün ise şartlar, düne nazaran, son derece güçtür. Bu güç durumda, sosyal ve ekonomik tenkitleri susturmak suretiyle, kaçınılmaz değişikliklerin önlenebileceğini düşünmek, kurtuluşu, başını kuma gömmekle bulan devekuşu politikasından farksızdır.

Devekuşu politikası, mutlu azınlığa geçici bir huzur dahi sağlamaz, aksine huzursuzluğu artırır. Bu politika, olsa olsa yarınki Türkiye'nin kuruluşunu daha sancılı hâle getirir, fakat durduramaz. Apaçık bir faşizm bile gelse, bir iki yıl içinde çöker gider.

Sancısız
doğum
olmaz

17 yıldır, çok partili havayı verleştirerek uğruna savastığımız söylenen ve bunun için, Atatürk devrimlerinde rötüs yapma fedakârlığına bile katlanan İnönüye düşen tarihi görev, yarınki, hür, müreffeh ve modern Türkiye'nin kuruluşunu güçleştirmek değil, kolaylaştırmak olmalıydı.

Miyop, sermaye ağaları, bugünü kurtarmak için devekuşu politikasını arzulayabilirler. Onlar kendi açılardan belki de haklıdır. Zira, az gelişmiş bir ülkede özel sermaye, ancak kapalı bir rejimde hızla birikebilir. Açık rejim, türlü dolaplar ve istismarlarla büyüten sermayenin işine gelmez. Ama, açık rejim şampiyonu olduğunu söyleyen tarihi şahsiyet İnönü'nün, sosyal ve ekonomik konularda açıklığı reddederek, kendi kendini inkârı hakkı olmasa gerektir.

Bugün çetin dâvaların altında, aciz içinde bocalayanlar, hiç değilse yarın güçleştirmeye kalkışmasınlar. Fakat ne gam. Asıl haklı olanlar belki de sancısız doğum olmaz diyenlerdir.

Doğan Avcıoğlu

Türk Sosyalizminin ilkeleri

Şevket Süreyya AYDEMİR

Kurulmakta olan Sosyalist Kültür Derneğinin niteliği, konuları ve amaçları hakkında kendi görüşlerimi özetlemeyi faydalı buldum. Ancak, bu özette mede, Türkiye'de ele alınabilecek sosyalist kültür problemlerinin özelliklerinin belirtilebilmesi için, hem tarihî, hem çağdaş konulardan bazılarına kısaca dokunmak zorunluğunu duyuyorum.

Bazı ön prensipler

Sosyalizm, çağdaş bir akımdır. Sosyalizmin tarih arşivine giren bazı düşünce, hattâ fikir unsurlarını parça parça, daha eski çağlarda bulmamız mümkündür. Ama bunlar, cemiyetin bir bütün olarak gelişmesinden doğan, cemiyetin yapısını bir bütün olarak değiştirmek çabası için yetli fikir ve doktrin sistemleri teşkil etmezler. Çağdaş sosyalizmin ise, bilhassa on dokuzuncu asırda gelişen bir doktrinleşme çabası vardır. Bu çabanın komünizm, müşahedelere dayanan nazari sentezler yoluyla, çağdaş cemiyeti, daha rasyonel temellere oturtacak fikir prensiplerini yaratmasıdır.

Bu noktadan hareket edilince, sosyalizmi, on dokuzuncu asır kapitalizminin, yeni sentezler arayan bir antitezi olarak almak ve onun varlığını, nihayet on sekizinci asrın son rub'undanberi süregelen çağdaş nizama bağlamak, konunun aydınlatılması için faydalıdır. Sosyalizm, çağdaş bir akım olunca, sosyalist kültüre de çağdaş bir kültür demek yerinde olur. Bu akım ve kültür, Birinci Dünya Harbinden, hele İkinci Dünya Harbinden sonra, çağımızın kaderi ne damgasını vuran etkiler almışlardır. Bugün Doğu'da ve Batı'da, toplumların sosyal düzenine yararlı ve bu toplumların vazgeçemeyecekleri sosyalist prensiplerin ve onların varlığı artık birer gerçektir: Meselâ, sosyal adalet kaygusu gibi. Meselâ, Plân gibi. Meselâ iktisadi krizleri önleyecek devlet müdahale ve tanzimleri gibi. Bunların hepsi de, çağdaş buluşlar ve enstitüyonlardır. Hem de bütün bunlar, artık menşee damgalarını yitirip, bütün toplumların müşterek mülkiyetlerine geçmeye başlamış prensipler ve müesseselerdir.

Türkiyeye gelince

Bugünkü Türkiye, çağdaş dünyanın özgür bir devletidir. Çağdaş âlemin davaları, meseleleri, akımları dışında kalamaz. Onların içinde yaşayacak, onlarla haşırnaşır olacaktır. Bu dâvaların, meselelerin ve akımların ister istemez etkileri altında kalacaktır. Onlardan, zihniyet alanında mevzuat alanında, organlar alanında kendisi yararına olarak birşeyler çekmeye ve onları değerlendirmeye çalışacaktır. Bu değerlendirmeye, aksiyon alanında olduğu gibi, bilimsel incelemeler ve araştırmalar alanında da olacaktır. İşte «Sosyalist Kültür Derneği» bu konuda bilimsel araştırmalar, yayımlarla topluma ışık tutacak bir fikir organı olmalıdır. Böyle olunca da, bir dernek olarak, siyasî aksiyonların hem dışın da, hem üstünde kalacaktır.

Tarihî üç misal

Böyle bir derneğin ve çağdaş araştırmaların, milletimizin tarihî kaderi bakımından değerini belirtmek isterim. Bunun için de, çağdaş olayları değerlendirmek ve onların akışına yabancı ve bunların dışında kalmak gafletinin, tarihî ge-

leşmemize yaptığı çökertici etkileri gösteren üç misal vereceğim.

1 — On beşinci yüzyılda başlayıp, ondan sonraki asırlarda gelişen ve on dokuzuncu yüzyılda hemen hemen tamamlanan yeni kıtalar, yeni topraklar keşfi hareketlerini düşünelim. Osmanlı İmparatorluğu, Batı ülkelerinde uyanış ve hareket yaratan bu gelişmelerin ve bu arada Merkantilizm düzenlemelerinin tamamıyla dışın da kalmıştır. Fazla olarak, bu hareketler neticesinde, o vakte kadar elinde tuttuğu Doğu — Batı ticaret yollarının da körleşmesine şahit olmuştur. Ama ne var ki, o zamanki Osmanlı idarecileri, ne dünya ölçüsünde gelişen yayılma hareketinin, ne de ellerinden kaçan Doğu — Batı ticaret yollarının önemini anlayacak seviyede değillerdi.

Bu arada ve istisnâten, 1770 yılında, Çeşme'de donanmamızı yakan Rus filosunun, Akdenize nereden ve nasıl olup da geldiğini, Osmanlı vezirlerinin bir türlü anlayamadıklarını ve hattâ bu olay dolayısıyla, Baltıkla Akdeniz arasında bir deniz yolu olduğunu zannedip, bu yoldan Ruslara geçit verdiği için, Venedik Cumhuriyeti'ni suçlu bulan vezirlerimiz olduğu rivayeti herhalde okumussunuzdur. Halbuki, kısa bir zaman evvel Türkiye, Akdenizin en büyük denizci devletiydi.

2 — İkinci misal şudur Türkiye; on sekizinci asrın son rub'unda, Batı Avrupa'da başlayan ve on dokuzuncu asırda bütün Batıyı saran makineleşme hareketinin, yani sanayi inkılabının tamamen dışında kalmıştır. Onun, ne doğuşunu, ne gelişmelerini, ne dâvalarını anlamamıştır. Halbuki bu inkılap ile Avrupa'nın sanayici bir metropol haline gelişi ve bunun Avrupa dışında yarattığı meseleler, Türkiyeyi kısa zamanda iktisaden çökertti. Türkiye'nin sosyal yapısını, hiyerarşisini süratle değiştirdi. Bu inkılap, Türkiye'nin âdeti meza-

rını hazırladı ve onu süratle iktisaden tâbi bir yarı koloni haline getirdi. Türkiye ve Türkiye'ye benzer memleketlerde yerli sanayi bir yer sarsıntısı hızıyla çöktü. Liman şehirlerimizde bir komprador zümresi (1) türedi. Azınlıklar, Avrupa sanayi memleketlerine mutavassıtlık işini benimseyerek, iktisaden önplâna geçtiler. Hükümet ise hâlâ yaşayan birtakım iç gümrüklerle zaten bunalan yerli dokumacılığı büsbütün öldürmek için tedbirler alıyordu. Urkhart, Palgrev gibi Batı yazarlarının eserlerinde, bu konularda geniş misaller vardır. Hele Napolyon harplerinden sonra Mora'da, İşkodra'da, Edirne'de, Şam'da, Trabzon'da, İstanbul'da yerli sanayi hızla yere serildi. Meselâ, Mora'da bir sanayi merkezi olan Ambelaki şehri, 10 yıl içinde tamamen ıssızlaştı. Saadî Ertem «Çıkrıklar Duvarınca» isimli romanında, bu konuda Ana Dolu'da bir isyanı, Tanzimat devri vesikalarına dayanarak anlatır.

Sanayi inkılabına katılmayınca, tabii bu inkılabın getirdiği zihniyeti, organları, dünya görüşünü de benimsemedik. Hükümetin çabası sadece, dışarıdan büyük borçlanmalar yolunda oldu.

3 — Nihayet, 1789 ihtilalini önceden hazırlayan fikir hareketleri ile, bu ihtilalin getirdiği siyasî ve sosyal hareketlerin de dışında kaldığımızı, onları anlamadığımızı üçüncü misal olarak vermeliyim. Bütün bunların neticelerini ise biliyoruz. Bütün bir Tanzimat, bütün bir Meşrutiyet devirlerinde, bu inkılabın serptiği ilkeler ve haklar alanında birtakım gevşemelerden başka birşey yapmadan, bir bütün asrı erittik. Öyle ki, bugün bile Türkiye'de 1789 ilkeleri hâlâ tartışma konusudur.

Bir gerçək

Hulâsa, hiç değilse on dokuzuncu asrın başından itibaren başlayan ve aynı asrın ortasından itibaren ise bilhassa hızlanan; Japonya'dan, Rusya'dan, Doğu Avrupa'dan,

ATATÜRK: Esir

dan, Balkanlara kadar yayılan çağdaş gelişmelerin, biz daima dışında kaldık. Bizim için, fakat gizlenemez bir gerçektir. Yani biz, hem bu hareketleri, hem onları besleyen zihniyeti ve istikamet verici fikirleri izliyemedik. Onlara ayak uyduramadık. Kısacası, bizim yakın tarihimiz, bir arayış bile değil, olduğumuz yerde bir çırpım ve çöküşten ibarettir. Bu hal en az, Ana Dolu'da bir millî mücadele başlayınca, kadar böyle gitti.

İçinde bulunduğumuz devrin meseleleri:

Birinci Dünya Harbinden sonraki devri yeni bir çağ olarak da almak mümkündür. Fakat on dokuzuncu asırda antitezleri veren sömürgecilik, Batı Avrupasının dünyanın merkezi haline gelişi, sınıflar kaşgası gibi strüktürel problemlerin bu asırda ve bu devrede çözümlere ulaştığını ve sentezlerini yarattıklarını düşünerek, daha evvel işaret ettiğimiz gibi, 1789 dan bu yana olan zamanı kendi çağımız olarak almakta hatâ olmasa gerektir.

Birinci ve İkinci Dünya Harplerinden sonra da çağımız ortaya yeni fikirler, yeni olaylar, yeni organlar attı. Bugün de zaman, daima olduğu gibi, memleketlerin sınırlarıyla kayıtlı olmadan her an, yeni oluşlar doğurmaktadır. Bundan sonra da daha yeni olaylara ve meselelere gbedir. Bu arada, milletlerin hem yapılarında, hem zihniyet ölçülerinde, hem hedeflerinde durmadan yeni şekillenmeler olmaktadır.

Birinci ve İkinci Dünya Harplerinden sonra dünya sahnesinde yer alan, dünya ölçüsünde etkileri olan başlıca olayları, şöyle özetlemek mümkündür:

— İhtilâli sosyalizmin devletleşmesi, bu hareketle Rusya önderlik etti.

— Millî kurtuluş hareketlerinin ve devletçi milliyetçiliğin başlaması. Bu hareketle Türkiye öncü oldu.

— On dokuzuncu yüzyıl mânâsında, emperyalizmin itibarını kaybedişi ve müstemlekecilik tasfiyesi.

— Birleşmiş Milletlerin yerleşmesi; — Milletlerarası iktisadî entegrasyon hareketlerinin başlaması ve milletlerarası yardımlaşma hareketleri.

— Az gelişmiş memleketlerde uyanış ve bu memleketlerde sosyal yapının yendenden düzenlenmesi çabaları. Memleketçi sosyalizmler.

— Batıda ıslahatçı sosyalizmin yerleşmesi ve ihtilâli sosyalist partilerin zemin kaybetmesi.

Bu hareketler sayısını daha da uzata biliriz. Bunların hepsinin ayrı ayrı üzer-

TÜRK SOSYALİZMİNİN İLKELERİ

Türk Sosyalizmi temellerini Türk Millî Kurtuluş hareketinden alır Türk Sosyalizminin belli başlı prensipleri şunlardır:

- 1) Antiemperyalizm: İstiklâlcilik.
- 2) Antikapitalizm: Millî ve halkçı ekonomi.
- 3) Karma ekonomiyi reddetmeyen, fakat parazit bir istismarcılığa, reddeden ileri bir devletçilik.
- 4) Halk için, halkla beraber halklık. Faydanın halk yararına kullanılması, yani sosyal adalet.
- 5) Mustafa Kemal'in anlattığı mânâda bir vatan anlamı. Saldırganlığa ve istilâcılığa karşı çıkış.
- 6) Mustafa Kemal'in anlattığı mânâda bir millet anlamı. Dil, Tarih ve Kültür işlerinde bilimsel bir milliyetçilik.
- 7) Devlette, rejimde, dış politikada ve ekonomide millî olmak vafı.
- 8) Demokratik düzende Sosyal Devlet anlamının işlenmesi ve organlarının yaratılması.
- 9) Millî hayatın bütün kollarını içine alan bir plâncılık.
- 10) Emeğin ve hizmetin korunması ve teşkilâtlandırılması. Güçlü ve bağımsız sendikacılık.
- 11) Din ve devlet işlerinin kesin olarak ayrılması, lâiklik.

almıştır. Fransız inkılabında olduğu gibi, Rus Sosyalizm de, artık kendi sınıfları içinde kendini hissettiren bir sınıfa bağlıdır. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Ümitli Afrika halkı

gerekçe artık belirginleşmiştir. Sınıflar ve sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

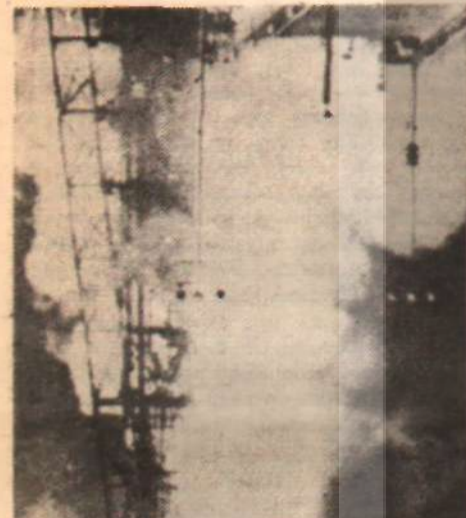
Hülasa, dünya hareketi bir dünya hareketidir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Ümitli Afrika halkı

Hülasa, dünya hareketi bir dünya hareketidir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Kendimize dönüp ve milli kurtuluş hareketi için çalışalım. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Ümitli Afrika halkı

Ümitli Afrika halkı

Hayatın sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Hülasa, dünya hareketi bir dünya hareketidir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Hülasa, dünya hareketi bir dünya hareketidir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Hülasa, dünya hareketi bir dünya hareketidir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir. Bu sınıfların sosyalizme bağlı olması, sosyalizmin bir dünya hareketi olduğunu göstermektedir.

Kapitalizmin Yaşama Şansı

G. D. H. COLE

Dünya kapitalizmi, geniş ölçüde Amerikan yardımına bağlı hâle geldi. Eğer Amerikada ciddi bir iktisadi buhran vuku bulursa, diğer belli başlı kapitalist memleketlerin işsizliği önleyebilmeleri mümkün değildir. Amerikan yardımlarında ve ithalatındaki önemli bir düşüş, öbür kapitalist memleketlerde tesirini gösterecektir. Bu durum, kapitalizmin kaçınılmaz ölümü hakkındaki Marksın tezine geniş ölçüde hak vermektedir. Fakat Amerika, kendi memleketinde bir buhranı önleyebildiği ve diğer kapitalist ekonomileri destekleyebildiği müddetçe, buhran tehdidinde karşı koyabilecektir. Bu bakımdan iki soru aklı gelmektedir:

- 1) Amerikanın 1930 yıllarındaki benzer büyük bir buhrana düşmesi ihtimali kuvvetli mi?
- 2) Amerika, diğer belli başlı kapitalist memleketlerin ekonomilerini canlı tutmak için gerekli yardımları yapmaya devam edecek mi?

Büyük buhranın sebepleri

Bu sorulara cevaplandırmak kolay değildir. 1930 yıllarının Büyük Amerikan Buhranı belli başlı üç sebebe dayanır: Çok büyük çapta bir spekülasyon, çeşitli malların fiyatları arasındaki dengenin altüst olması ve en fakir sınıfların gelirlerinin hızla artan istihşali satın alabilececek ölçüde yükselmemesi.

Acaba aynı felâket Amerikada bugün de vuku bulabilir mi? Sorunun cevabı, Amerikan ekonomisinin de 1930'dan beri vuku bulan değişikliklerin sebebiyet vereceği tesirlere bağlıdır. Kanaatına göre, bu değişikliklerin en önemlisi, çiftçilerin durumlarının düzelmesidir. Çiftçi gelirleri, artık hükümet müdahalesiyle desteklenmektedir. Ayrıca Amerikan sendikalarının son derece güçlenmesi, yüksek ücret ve iyi iş tihdam şartları sağlamıştır. Bu iki sebep, müstehliklerin talebini yüksek seviyede tutmakta ve yatırım arzusunun kamçılanmaktadır. Bundan başka kanun zorluğu, spekülasyonun aşırı şekilleri önlenmiştir. Ayrıca hükümet, uygun bütçe politikalarıyla spekülasyon veya veyir durgunluğa doğru olan aşırı temayüllere karşı koymayı bilmektedir hiç değilse bilmesi lâzımdır. Bu bakımdan, Amerikan iş adamlarının devlet müdahalesinden kat'iyen hoşlanmalarını ve kongre üyelerinin, büyük hükümet hırcımlarını zaruretini kabul etmekten kaçınmaları, handikapıdır. Kongre üyelerinin tutumu, dış yardım programlarını da baltalamaktadır.

Bu durumda, ilk soruya kesin bir cevap vermek güçtür. Amerikan ekonomisinin buhrana düşmesinin önlenmesi veya buhran halinde gerekli tedavi tedbirlerinin zamanında ve gereken ölçüde alınacağı garanti edilemez. Bununla beraber, buhranın bertaraf edilmesi veya Amerikan kapitalizminin diğer kapitalist ekonomileri de peşinden sürükleyerek çökmesi gibi en kötü sonuçlara yol açmadan önce hastalığın tedavi olunması şansı, geçmişe nazaran çok fazladır.

Amerikan yardımı ve soğuk harp

İkinci soruyu cevaplandırmak çok daha zordur. Diğer memleketlere Amerikan yardımı, ekonomik gayeleri ikinci plâna atarak, soğuk harp vasıtası hâline gelmiştir. Buna rağmen, Kongre, Amerikan vergi mükelleflerinin zararına olarak, diğer memleketlere yardım yapılması zaruretini gittikçe daha güç kabul etmektedir.

Bu sebeple, milletlerarası gerginliğin azalması silâhlanma işinin müspet sahaya girmesi, büyük bir ihtimalle Amerikan yardımının azalmasına yol açacaktır. Bu azalış, eğer Amerika, bundan müteessir olan memleketlerden ithalini çoğaltır veya bu memleketlere uzun vâdeli krediler verir veya bu memle-

ketlerde yatırım yaparsa tehlikeli olmayabilir. Fakat bu, Amerikan ekonomisi refah içinde kalırsa ve milletlerarası gerginliğin azalması kapitalist ülkelere yapılacak dış yatırımları canlandırırsa mümkün olacaktır. Bu şartların gerçekleşeceğini de kimse söyleyemez. Bu sebeple, komünist âlemin dışındaki kapitalizmin hayatîyetini devam ettirmek için, Amerika'nın harp sonrası devrede giriştiği destekleme gayretini sona erdirmeli.

Bu takdirde, Amerikada buhran ölenince dahi diğer kapitalist memleketlerin durumu ne olur? Bu memleketler, ilk olarak dolarla ödenen ithalatını azaltacaklar ve kendi ihrâç mallarını satın alan memleketlerden ithalat yapmaya yöneleceklerdir. Bu da kolay olmayacak ve kapitalist memleketler arasında ki rekabeti şiddetlendirecektir. Bu durum, eğer kapitalist memleketler ile Sovyet Bloku arasındaki ticari münasebetlerin çok geniş ölçüde gelişmesine müncer olmazsa, Amerika dışı kapitalizmin, çok daha dar bir karşılıklı müdahale düzeni içinde inşasına yol açacaktır. Bu da tam istihdamı mahafazayı zorlaştıran güç ve uzun bir iştir.

Gelecekte buhranı önleyebilir miyiz?

Bu görüş doğrudur. Amerikada buhran olmasa dahi, diğer kapitalist memleketlerin buhranla karşı karşıya gelmeyecekleri güvenle söylenemez. Keza buhran halinde, buhrana son vermek için alınacak tedbirlerin, kapitalist memleketlerin süratle iyileşmesine yol açacağı ileri sürülemez. Bununla beraber, buhranın ortaya çıkacağı ve önlenmeyeceği de iddia edilemez. Marksın güvenle dediği gibi kapitalizmin, bünyesinde taşıdığı çelişiklikler yüzünden süratle son bulacağını söylemek, artık gerçeğe uygun düşünmeyecektir.

Kapitalizm ve harp tehlikesi

Fakat kapitalizm kendi iç çelişiklikleri yüzünden çökmesi bile, başka sebepler yüzünden yıkılabilir. Meselâ bugünkü şartlar altında bir harp sistemi çöktürülebilir. Bununla beraber, Amerikanın ezici üstünlüğü dolayısıyla, kapitalist memleketler arasında bir harp bugün artık düşünülemez. Dünyayı tehdit eden önemli bir harp, başta Amerika olmak üzere, kapitalist ülkelerle Komünist Blok arasında olacaktır. Böyle bir harp, kapitalizmin, hattâ kapitalizm ve komünizmin birlikte mahvı demektir. Dünya çapında bu tip bir felâketten ne çıkacağı kimse kestiremez.

Bu durumda, harpten sonra ne olacağını düşünmek yerine, her çareye başvurarak harbi önlemek çıkar yoldur. Harp olmadıkça, kapitalizm ve komünizm bir zaman için, yanyana yaşayacaklardır. Yanyana yaşama, tarafsız memleketlerin desteğini kazanmak maksadıyla soğuk harp rekabeti içinde olabilir veya dostluk yoluna gidilirse bile, karşılıklı müsamaha ve müşterek gayeler için mahdut iş birliği halinde tezahür edebilir.

Az gelişmiş ülkeler

Banyana yaşamayı güçleştiren en büyük engel, tarafların az gelişmiş ülkelere dahil olan görüşlerinin çok farklı bulunmasıdır. Az gelişmiş ülkelerdeki komünist politikası, emperyalizm ve sömürgeciliğe karşı olan isyanları en geniş ölçüde körüklemeye yönelmiştir. Halbuki kapitalist memleketlerin politikası, uyansız milliyetçilik dalgasının imkân verdiği ölçüde, az gelişmiş ülkelerdeki kapitalist nüfuzunu devam ettirmektedir. Hattâ Amerika, bu nüfuzu arttırmaya çalışmaktadır.

Amerikalılar, sömürgeciliğin düşmanı olduklarını söylerler ve kendilerini öyle görürler. Fakat fiiliyatta, Suudi Arabistan gibi Amerikan kapitalistlerinin ilgilendikleri memleketlerde bulunan gerici feodal kuvvetlerle işbirliğine son derece hazırdırlar. Hattâ, Amerikalılar, komünizm nüfuzuna ve sınımlarına karşı girişilen politikayı kabullenmek şartıyla, her tarafta bu gerici kuvvetlere sarılmaktadır...

Hindistan, Birmanya ve Seylan'ın bağımsızlıklarını tanımak zorunda kalan ve emperyalist bir kuvvet olarak dünyadaki mevkinin zayıfladığını bilen İngiltere de Kenya ve Orta Afrikada olduğu gibi, geniş bir beyaz azınlık bulunan ülkelere ve Orta Doğu gibi, geri kalan askeri kudretinin tehdit edildiğini sandığı yerlerde akıllıca davranmamaktadır. Fransa ise, Tunus ve Fas milliyetçileriyle anlaşığı, Hindi Çinliyi boşalttığı halde, ırk üstünlüklerini sürdürmek isteyen bir milyon Avrupalıyı savunmak için Cezayir milliyetçilerine karşı, amansız bir harpte direnmıştır. Hollandalılar, Cava ve Sumatradan çekilmiş, fakat Doğu İran ve Caribbean sömürgelerine sasmışlardır. Belçikalılar, Kongo'nun zenginliklerini istimara devam ettirmektedirler. Portekiz diktatörlüğü, Afrika ve hattâ Hindistan'daki sömürgelerini elden çıkartmaya kat'iyen yanaşmamaktadır.

Sömürge ülkelerdeki milliyetçiliğin bir kuvvet hâline gelmediği hallerde, komünistler, milliyetçiliği kuvvetlendirmeye çalışıyorlar. Halbuki kapitalist memleketler, bu milliyetçiliğin gelişmesini önlemek çabası içindedirler. Milliyetçiliğin büyük bir kuvvet hâline geldiği ülkelerde ise, komünistler bütün güçleriyle milliyetçilere yardım etmektedirler. Kapitalistler ise ya Cezayir, Kenya ve Kıbrıs olduğu gibi kanlı bir tedhiş hareketine girişmekte, ya da Batı Afrika, Malaya, Tunus ve Fasta olduğu gibi, mutedil milli yetkilere tavizler vererek, milliyetçi kuvvetleri baltama yoluna gitmektedirler. En ileri görüşlü kapitalist devletler, sömürge memleketlerde iktisadi gelişmeyi gerçekleştirmek için her türlü yardıma hazır olduklarını söylerler. Fakat bu devletlerin kendileri yeter sermaye mahramdırlar. Bu sebeple sömürgelerine dahi yeterli kadar yardım yapamazlar. Bol sermayeye sahip Amerikalılar ise, ya petrol bölgeleri gibi kuvvetli yatırım sebepleri olan yerlere ancak yatırım yapmaktalar, ya da antikomünist soğuk harp silâhı olarak hibe yardımlarına gitmektedirler.

Az gelişmiş ülkelere yardım

Bu davranışlar değişmedikçe, az gelişmiş ülkelerin ekonomik durumunu düzeltmek yolunda, âhenkli ve müşterek bir gayret gösterilemez. Zira bir taraf, sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı isyanları körükliyerek kapitalist devletleri yıpratma davasını sürdürmektedir. Halbuki, kapitalist ülkelerdeki en ilerici unsurlar dahi, oralarda yerleşen Batıların menfaatleri ni tehdit eden hareketleri frenlemek gayesindedir. Böylece, az gelişmiş ülkelerde çatışan politikalar ortaya çıkmaktadır. Bu çatışma, Birleşmiş Milletlerin nezareti altında yürütülecek müşterek bir «fakirliği yenme harbi» ni imkânsız kılmaktadır.

Az gelişmiş ülkelere yardım

Bu duruma müsamaha edilemez. İstihsal tekniklerinin hızla ilerlediği bir dünyada, insanların büyük çoğunluğunun en ilkel şartlar altında yaşamasına ve sermaye ve yetmişmiş iş gücü kıtlığı yüzünden yeni metodlardan mahrum kılınmasına göz yumulamaz. Halbuki, bu memleketlerin yardımlarına köstükleri takdirde, yardıma muhtaç halklar gibi, ileri memleket ekonomileri de uzun vâdede yardımdan faydalana caklardır. Bu durum, soğuk harbe son verme zaruretini ortaya koymaktadır.

YÖN 'e Abone olunuz ve dostlarınızı da abone yazınız